

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 354/2018 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om likabehandling av olika människogrunder som hör till ursprungsbefolkningen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 354/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Eeva-Maria Majjala /cent:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att alla ärenden i Finland i anslutning till samernas kultur behandlas jämligt och att möjligheten till proportionella val tas i bruk i val som genomförs av Sametingets organ?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I 17 § 3 mom. i grundlagen garanteras samerna rätt att som urfolk bevara och utveckla sitt eget språk och sin egen kultur. Enligt regeringens proposition betraktas även traditionella samiska näringar, som t.ex. renskötsel, fiske och jakt som en del av samernas kulturform (RP 309/1993 rd, s. 69). Samerna har enligt 121 § 4 mom. i grundlagen inom sitt hembygdsområde språklig och kulturell autonomi enligt vad som bestäms i lag. Bestämmelserna i grundlagen bildar grunden för autonomi gällande samernas eget språk och den egna kulturen.

Närmare bestämmelser ingår i sametingslagen (974/1995). Till sametinget hör de ärenden som angår samernas språk och kultur samt deras ställning som urfolk. I dessa frågor kan sametinget lämna initiativ och framställningar och ge utlåtanden till myndigheterna och i situationer som fastställs i sametingslagen blir myndigheterna skyldiga att förhandla om sina åtgärder med sametinget.

Sametinget väljs i val som förrättas vart fjärde år. Rösträtt och valbarhet har samer som uppfyller vissa kriterier i sametingslagen och som utgående från detta har godkänts i sametingets vallängd. Valet är till sin natur ett personval. I sametinget väljs de 21 ledamöter som fått flest röster förutsatt att det bland dessa finns minst tre kandidater från varje kommun i det samiska hembygdsområdet.

I sametinget ingår på grund av kommunkvoten redan representanter från alla kommuner i hembygdsområdet och för tillfället har sametinget ledamöter från alla de samiska språkgrupperna i Finland (enare-, skolt- och nordsamiska). Sametingets ledamöter verkar emellertid inte organiserade i grupper varken i grupper som baserar sig på område, språk eller näring eller i partipolitiska grupper. Ett proportionellt valsystem skulle förutsätta att sametingets ledamöter inför val indelas i grupperingar som kan delta i valet.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 354/2018 rd

I arbetsordningen för sametinget (28.2.2006, senast ändrad 21.12.2015) föreskrivs att sametingets styrelse så väl som möjligt ska representera de samiska grupperna i Finland utgående från språk och område. En liknande bestämmelse gäller även närings- och rättsnämnden, utbildnings- och läromedelsnämnden, kulturnämnden, social- och hälsovårdsnämnden och ungdomsrådet. I arbetsordningen har det bestämts att det ska ingå minst en ledamot från varje samisk språkgrupp i Finland i språkrådet. Sammansättningen av sametingets valnämnd bestäms i sametingslagen enligt vilken den ska bestå av en medlem och en ersättare från varje kommun inom det samiska hembygdsområdet.

Under den här regeringsperioden har en reform av sametingslagen beretts. I propositionen till reform av sametingslagen som kommittén berett har det inte föreslagits en ändring av sametingets valsätt eller av sättet att välja sametingets organ. Det föreslogs mindre ändringar i kommunkvoterna som används i sametingsvalet och med tanke på sametingets valnämnd föreslogs att de olika samiska språkgrupperna ska vara representerade i valnämnden vid sidan om kommunerna i hembygdsområdet. Propositionen om en reform av sametinget har inte förutsättning att gå vidare till riksdagen. Sametingets möte beslutade 24.9.2018 att det inte godkänner förslaget till ändring av sametingslagen.

Frågan förmedlar oro gällande den skogslappska kulturen. Frågan har tagits upp i olika sammanhang under de senaste åren och i den tredje kompletterande ansökan 2018 om statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet öppnades ett anslag för utredning av de utmärkande dragen för den skogslappska kulturen och kulturidentitet. Syftet med projektet är att utgående från den aktuella befolkningens egna utgångspunkter utreda vilka särskilda kulturella drag som uppträder i området söder om det nuvarande samiska hembygdsområdet. Avsikten är också att ur detta perspektiv lägga fram rekommendationer för hur kulturen kan bevaras livskraftig. Det är viktigt att få veta vilka åtgärder som kan uppliva den skogslappska kulturen och stödja den egna identiteten bland de människor som ingår i gruppen. Tyngdpunkten i utredningen ligger i kulturen och syftet är inte att spegla frågan om skogslapphet mot kriterierna i sametingets vallängd eller andra juridiska frågor. MDI Public Oy valdes villkorligen att genomföra projektet och avtalet om projektet färdigställs.

Helsingfors 9.10.2018

justitieminister Antti Häkkinen